

Bijlage bij registratienummer 1500406/1500415

Dit feitenrelaas is opgebouwd uit met informatie uit het advies van de Deltacommissaris, het projectplan Waterwet Markermeerdijken, de daarbij horende omgevingsvergunning en de gespreksverslagen van de expertmeetings van eind 2020. Bijgevoegd als bijlage is het uiteindelijke besluit van het Hoogheemraadschap Holland Noorderkwartier (HHNK) omtrent de wijze waarop de dijkversterking zal plaatsvinden.

Wat er vooraf ging:

De Markermeerdijken zijn in 2006 in de tweede Landelijke Toetsronde getoetst op de waterveiligheid op basis van de toen geldende wettelijke norm (overschrijdingskans 1/10.000 per jaar). Het dijkvak bij Uitdam is daarbij afgekeurd op binnenwaartse macrostabiliteit¹. De versterking van de afgekeurde Markermeerdijken is onderdeel van het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2).

2013 Voorkeursalternatief

In 2013 neemt HHNK haar besluit t.a.v. het voorkeursalternatief: een buitenwaartse versterking met een asverschuiving van 22 meter.²

De voorkeursvariant leidt tot forse kritiek door de Dorpsraad Uitdam, Stichting De Kwade Zwaan en de gemeenteraad van Waterland en de Provincie Noord-Holland. De gemeenteraad neemt een motie aan waarin HHNK wordt gevraagd om de resultaten van 'Dijken op Veen' mee te nemen bij de sterktebepaling en recht te doen aan de waarden voor landschap, natuur en cultuurhistorie. Naar aanleiding hiervan heeft HHNK in 2014 een optie met diepwand en verankerde damwand nader onderzocht en is kennis opgedaan bij een dijkversterking in Schoonhoven. Gezien de te verwachten risico's, een kruinverbreding bij een diepwand en de kosten, houdt HHNK vast aan de variant met de asverschuiving.

2016 Ontwerpvoorstel

Het rapport van de deltacommissaris geeft aan: 'Sinds december 2015 werkt de Alliantie Markermeerdijken aan het opstellen van de versterkingsplannen voor de Markermeerdijken. De Alliantie is een publiek-private samenwerking van HHNK, Boskalis en VolkerWessels. De Alliantie maakt in 2016 een voorontwerp (VO) waarbij wordt geanticipeerd op de nieuwe veiligheidsnormen per 1 januari 2017. Hieruit blijkt dat de dijk bij Uitdam volgens de nieuwe normering ook

¹ De mate van weerstand tegen het optreden van een glijvlak in het talud en de ondergrond.

² Dit vanuit het oogpunt van kosten, uitvoeringsrisico's en toekomstvastheid. HHNK heeft ook gekeken naar een diepwand- en kistdam, maar kiest hier niet voor vanwege de kosten (twee respectievelijk drie maal duurder).

Bijlage bij registratienummer 1500406/1500415

een opgave heeft voor buitenwaartse stabiliteit en voor hoogte. Omdat bewoners van Uitdam en de Alliantie in een patstelling terecht komen wordt in een bestuurlijk overleg op 20 februari 2017 tussen de minister van Infrastructuur en Milieu, de gedeputeerde Water van de provincie Noord-Holland en de dijkgraaf en hoogheemraad van HHNK besloten om meer tijd voor de dijkversterking bij Uitdam te nemen en de Deltacommissaris te vragen te adviseren over de dijkversterking.' Er zijn drie ateliers gehouden waaraan vertegenwoordigers van de deltagcommissaris, het landelijke hoogwaterbeschermingsbureau, het hoogheemraadschap, de provincie en bewoners hebben deelgenomen.

Advies deltagcommissaris

Het advies van de deltagcommissaris is in onderstaand kader weergegeven:

Ik adviseer daarom om de dijk bij Uitdam te versterken zonder asverschuiving, met een buitenberm en met aanvullende constructieve elementen en dit nader uit te werken in het detail ontwerp, met als elementen:

1. aanleg van een golfbrekende berm aan de zijde van het Markermeer, om het tekort aan hoogte en buitenwaartse macrostabiliteit op te lossen;
2. herstel aan het huidige onregelmatige dijkprofiel;
3. waar nodig een constructieve versterking van het binnentalud, door nagels en (indien goedkoper of beter) een stukje damwand, om het tekort aan binnenwaartse macrostabiliteit op te lossen.

Ik adviseer deze wijze van dijkversterking in de fase tot het definitief ontwerp te optimaliseren zodat duidelijk is in hoeverre en waar constructieve elementen (met name nagels) nodig zijn. Bij dit optimaliseren denk ik met name aan het betrekken van bebouwing in de stabiliteitsanalyse (schematiseren, 3D-analyse en het meenemen van bebouwd gewicht van de huizen).

Mede door de toezegging aan de Tweede Kamer is het advies van de Deltacommissaris onverkort overgenomen met de dijkversterkingsvariant waarmee de cultuurhistorische en landschappelijke waarde van dit bijzondere dijkdorp worden behouden (d.d. 6 juli 2017).

Volgens de bewoners is, in het laatste atelier over Uitdam met de deltagcommissaris, door onder meer de toenmalige directeur Waterkeringen van HHNK mondeling toegezegd later in de tijd na te denken over de groene uitstraling van de dijk bij Uitdam. In de verslagen komt deze toezegging niet terug.

Bijlage bij registratienummer 1500406/1500415

In het projectplan Waterwet (paragraaf 7.1.14 'Module 14 Uitdam dorp') is invulling gegeven aan het advies van de deltacommissaris. In oktober 2018 is het Projectplan Waterwet vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. Het projectplan lag van 14 november tot en met 27 december 2018 ter inzage voor beroep bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Gedurende deze periode zijn in totaal acht beroepen ingediend en in de tweede helft van 2019 zijn deze behandeld bij de Raad van State in Den Haag. Bewoners hebben zowel tegen het ontwerp Projectplan Waterwet als het goedkeuringsbesluit geen zienswijze ingediend dan wel beroep aangetekend.

Op 22 april 2020 oordeelde de Raad van State dat de dijkversterking conform projectplan Waterwet door kan gaan. Volgens de Raad van State hebben Gedeputeerde Staten van Noord-Holland het projectplan voor de dijkversterking van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier terecht goedgekeurd. De Raad van State stelde vast dat in het projectplan alle zienswijzen, bezwaren en adviezen, waaronder die van de bewoners, belangengroepen en de deltacommissaris met betrekking tot de versterkingsoplossing ter plaatse van Uitdam, op adequate wijze is verwerkt. In het projectplan Waterwet staat bij de Beantwoording Zienswijzen, in een speciaal op M14 Uitdam Dorp gerichte bijlage, aangegeven op welke wijze het advies van de DC is meegenomen in het Projectplan Waterwet (inclusief visualisaties en materialisatie).³

Groene uitstraling Uitdam

Nadat het PPW onherroepelijk was, is de Alliantie Markermeerdijken in gesprek gegaan met de mensen van de Dorpsraad en Stichting de Kwade Zwaan om te kijken wat er aan vergroening mogelijk was op de steunberm en de steenbekleding. Als blijkt dat de dijkvernageling in Uitdam niet mogelijk is (mei 2020) en door de Alliantie een damwand voorgesteld wordt, wordt in de zomer van 2020 de zorg bij de bewoners om een groene uitstraling van de dijk groter. Er worden door de Alliantie alternatieven aangedragen, die na nadere analyse technisch en/of financieel niet haalbaar blijken. Bewoners hebben zelf, op basis van expert-advies, geotextiel en klei als alternatieven ingebracht.

Augustus 2020 inspraak Kleiwig-variant

³ Bladzijde 804 e.v.: https://www.noord-holland.nl/Actueel/Terinzageleggingen/Goedkeuringsbesluit_projectplan_Versterking_Markermeerdijken/Adviezen_Cie_mer_en_Nota_van_Beantwoording

Bijlage bij registratienummer 1500406/1500415

In augustus 2020 is er door de provincie in een overleg met bewoners, alliantie en hoogheemraadschap voorgesteld om te onderzoeken of het vergroenen van de voegen tussen de waterbouwstenen (basalton) een haalbare optie is die zowel aan de wensen van de bewoners als aan de waterbouwkundige eisen invulling geeft. De bewoners hebben aangegeven hieraan te willen meewerken naast de trajecten voor andere wijzen van het vergroenen van de voorberm.

Op 24 augustus 2020 wordt door de bewoners uit Uitdam ingesproken bij de commissie Natuur, Landschap en Gezondheid. Zij vragen de Staten een expertmeeting te organiseren, waarin ook de kleiwigvariant wordt meegenomen. In het bestuurlijk overleg van 27 augustus 2020 tussen provincie Noord-Holland en worden de verschillende varianten besproken.

De waardering van verschillende opties is samengevat in onderstaande tabel.

Optie	Naam	Waterveiligheid	Groene karakter	Meerkosten	Beheer/inspectie	Past binnen planning
1	Conform Projectplan waterwet	ja	Geen ontwerp uitgangspunt	Past binnen budget	ja	ja
2	Overlagen horizontale berm	ja	ja	Hoge kosten, geen zicht op financierbaarheid	Slecht en kostbaarder	Vertraagt, herontwerp is nodig
3	Conditie voor vergroening tussen en op stenen	ja	ja	Extra kosten met wel zicht op financierbaarheid	ja	ja
Extra	Klei-wig als vervanging stenen	Onvoldoende kennis, onderzoek loopt	ja	Onbekend, over dekking niet gedacht	Onvoldoende kennis, onderzoek loopt	Nee, tijd nodig voor accreditatie is te lang

Het besluit van de het bestuurlijk overleg tussen provincie en HHNK van 27 augustus 2020 luidt als volgt:

“Besloten is om in te zetten op het creëren van condities op de buitenberm die zorgen voor vergroening tussen en op de stenen (*optie 3*). Uitwerking hiervan gebeurt in de vorm van een pilot en in samenspraak met de bewoners en deskundigen die hen hierover adviseren. Op deze manier wordt samen gewerkt aan de gewenste groene uitstraling van de dijk.”

September 2020 Expertmeetings

Bijlage bij registratienummer 1500406/1500415

Op 21 september 2020 is tijdens de vergadering van uw commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid bij de bespreking van agendapunt 7.b *Discussienota PvdA over (het participatie-traject van) de Markermeerdijken* door de gedeputeerde Water toegezegd de Staten nader te informeren (feitenrelaas) inzake het dijkversterkingstraject rond Uitdam, dat door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier wordt uitgevoerd en daarbij alle feiten op tafel te krijgen.

In overleg tussen de provincie Noord-Holland en HHNK zijn twee expertmeetings voor de klei-wig oplossing georganiseerd. De eerste meeting was onder voorzitterschap van gedeputeerde Water en de tweede onder voorzitterschap van hoogheemraad Veenman. Uit de eerste expertmeeting (13 november 2020) is gebleken dat er nadere informatie uitwisseling nodig was om de verschillende meningen en voorstellen rondom de kleiwig oplossing goed te kunnen beoordelen. In de tweede expertmeeting (23 november 2020) is naar voren gekomen dat HHNK de waterveiligheid beoordeelt op basis van huidig voorgeschreven normeringen en de experts die voorstander zijn van de kleiwig dit doen op basis van een risicobenadering.

Voor het besluit over het al dan niet toepassen van de kleiwigvariant, dient HHNK als start een standpunt in te nemen over de andere benadering. Dit is voorgelegd aan het bestuur van het HHNK. Het algemeen bestuur heeft het standpunt ingenomen om geen nieuwe berekeningswijze toe te passen op de dijkversterkingsopgave voor de Markermeerdijken.

Tussen HHNK en de provincie is afgesproken dat HHNK de communicatie over haar standpunt inclusief de overwegingen op basis van de expertmeetings voor haar rekening neemt. Experts en bewoners zijn inmiddels geïnformeerd. Het standpunt is als bijlage 2 toegevoegd.

Pilot ecologie

De provincie Noord-Holland en de Alliantie Markermeerdijken zijn op basis van het eerder vermelde besluit op 27 augustus 2020 een onderzoek(pilot ecologie) gestart naar de kansrijkheid van vergroening tussen de stenen. Onderzocht wordt in hoeverre een mengsel van zand en klei, met de juiste mix van kruiden en planten, kan leiden tot een groene uitstraling van de dijk. In de periode september – december 2020 hebben hiervoor drie ateliers plaatsgevonden en krijgen een vervolg in 2021. De ateliers vinden plaats in samenwerking met de bewoners, beheerder (HHNK) en diverse experts. De uitkomsten van dit onderzoek zullen met de leden van de Statencommissie Natuur, Landbouw en Gezondheid gedeeld worden, zodra het onderzoekstraject is afgerond.